

## Qüestions d'estil per redactar el TR

1. Ús de les cometes
2. Ús de la cursiva
3. Ús de les minúscules i les majúscules a inici de mot
4. Altres qüestions tipogràfiques
5. Què cal evitar
6. Com fer la bibliografia
7. Material de consulta
8. Altres qüestions gramaticals i d'estil
9. Revisió de l'esborrany

### 1. Ús de les cometes

Preferiblement, es faran servir les cometes baixes o llatines, «», que es troben a «Inserir símbol»; si no, les cometes altes o angleses, “ ”, al teclat de l'ordinador (MAJ + 2), o les cometes simples o senzilles, ‘ ’, també al teclat de l'ordinador (compartint tecla amb el signe d'interrogació de tancament).

En **cap** dels casos següents es farà servir, alhora, la cursiva:

1.1 Per marcar una citació, tot i que també es pot escriure la citació en un cos de lletra més petit.

1.2 Per marcar un discurs en estil directe.

1.3 En un diàleg, per marcar la reproducció d'un diàleg (introduït per guions) dins d'un altre diàleg.

1.4 Per senyalar el títol d'un article, d'un capítol, d'un poema, d'una cançó, que formen part d'un llibre, una revista, un diari, un àlbum, etc. Igualment, per senyalar el nom d'una exposició.

«Les campanes toquen» és un capítol del llibre de Ramon Caselles *Els sots feréstecs*.

L'exposició «El Quadrat d'Or» va tenir lloc a Barcelona amb motiu de l'Olimpíada Cultural. (En canvi: L'Exposició Internacional de Barcelona)

1.5 Per emfasitzar una paraula o donar-li un segon sentit.

La «perfecció» de les construccions dels anys seixanta no és comparable amb la de cap altre període.

1.6 Per denotar que un estrangerisme és pronunciat d'acord amb la fonètica catalana.

Quan va arribar el «quefe» (*jefe*, en castellà) tothom va córrer.

## 2. Ús de la cursiva

S'usa la cursiva en els següents casos:

2.1 Les citacions de títols de llibres, obres teatrals, òperes i altres obres musicals (simfonies, concerts, àlbums de cançons), pel·lícules, serials de televisió i, en general, obres no periòdiques en què només s'escriu amb majúscula la inicial absoluta del títol i la inicial dels noms propis que inclou.

2.2 Les citacions de títols de revistes, fullets, setmanaris, còmics, i altres obres periòdiques, en què s'escriuen amb majúscula la inicial absoluta del títol i la inicial de tots els substantius i adjectius qualificatius i ordinals.

2.3 Les citacions de títols o les denominacions d'obres d'art, en què s'escriuen en majúscula la inicial absoluta del títol i la inicial dels noms propis que conté.

2.4 Les paraules, frases i expressions estrangeres no adaptades al català, incloent-hi les llatines i les d'altres llengües mortes o inventades, com també les abreviatures d'aquestes paraules (excepte els tractaments de persona).

Un cas especial és el dels noms científics llatins de les espècies d'animals i vegetals, la inicial absoluta dels quals s'escriu en majúscula (*Canis lupus*).

2.5 Les paraules compostes que contenen algun element que ha d'anar en cursiva (*snack-bar*).

2.6 Els noms propis de naus, aeronaus, trens, satèl·lits, ferrocarrils, etc. S'escriuen en majúscula la inicial absoluta del nom i la inicial de tots els substantius i tots els adjectius qualificatius i ordinals (la corbeta *Diana*).

Ara bé, els models de cotxes, vaixells, avions, etc. són noms propis, però amb un sentit genèric, per la qual cosa NO s'escriuen en cursiva (Boeing-747).

2.7 Les paraules o els fragments que interessa remarcar dins el text —sobretot quan hi apareixen per primera vegada—, generalment perquè després els segueix una explicació.

Finalment, cal esmentar la *viscositat molecular*.

Un cas específic d'aquest ús és el dels sobrenoms, renoms i pseudònims quan apareixen al costat de l'autònim (llevat dels que corresponen als reis, als papes i als sants). Per exemple: L'assassinat de Vicente López, *Tito*. Si apareixen sols, no s'utilitza la cursiva.

2.8 Les lletres, els mots, les frases o els fragments presos com a formes lèxiques, és a dir, amb sentit metalingüístic.

En català, la conjunció final és *perquè* i no *per a què*.

La paraula *esdrúixola* és esdrúixola.

2.9 Les paraules o expressions mal escrites expressament, vulgars o d'argot.

El *dire* va arribar-hi el primer.

2.10 Els encapçalaments de quadres.

| <i>Londres</i> | <i>Preu més alt</i> | <i>Preu més baix</i> | <i>Tancament divendres</i> |
|----------------|---------------------|----------------------|----------------------------|
| Cacau          | 646,00              | 637,00               | 641,00                     |
| Cafè           | 585,00              | 568,00               | 575,00                     |

2.11 Els símbols de magnituds i els termes algebrics en els textos científics i les fórmules en què s'utilitzen (s'escriuen en minúscula). Se n'exceptuen les lletres gregues i els símbols dels elements químics i de les unitats de mesura, que s'escriuen en rodona.

El volum d'un cilindre limitat a sobre per una superfície  $z = f(x, y)$ , a sota pel pla  $z = 0$ , i lateralment per la superfície cilíndrica.

### 3. Ús de les minúscules i les majúscules a inici de mot

És una qüestió extraordinàriament complexa. De moment, aquí hi ha unes quantes pautes que cal seguir:

#### Fets històrics singulars:

Segona República espanyola

Guerra Civil espanyola

Fets d'Octubre

Imperi romà, Imperi francès, Imperi britànic

#### Institucions, organismes i entitats:

Govern (el Govern de la Generalitat, el Govern estatal)

Estat (l'Estat espanyol)

Ajuntament (oposicions convocades per l'Ajuntament de Barcelona)

Església (l'Església catòlica)

Guàrdia Urbana

Exèrcit (si es refereix a un d'estatal)

**NOTA:** Les majúscules han de dur accent quan és preceptiu que el duguin (MATARÓ).

#### Amb minúscula inicial:

noms dels dies, dels mesos i de les estacions

punts cardinals (si no formen part d'un topònim o una designació geopolítica, ni si es tracta dels símbols internacionals: N, S, E, O/W)

càrrecs oficials (el president del Govern)

edificis públics (l'edifici de l'ajuntament, la porta de l'església, etc.)

períodes històrics i divisions temporals (antiguitat, edat mitjana)

#### **4. Altres qüestions tipogràfiques**

- Punts a les sigles: no se'n posen (DNI, EUA)
- Símbol del tant per cent: ha d'anar separat de la xifra (25 %)
- Escriptura de l'hora: 9 h / 9.30 h / de les 9.30 a les 10 h

## 5. Què cal evitar

- Abús dels possessius: es poden eliminar o substituir per un pronom feble.
- Abús de subordinades: la sintaxi ha de ser simple i clara.
- Gerundis de posterioritat
- Els articles (determinats o personals) davant de nom propi

### Expressions i connectors que s'han d'evitar o amb els quals cal anar amb compte

- El relatiu neutre *\*el que*, que s'ha de canviar per *cosa que / la qual cosa* (o *fet que / circumstància que*)

Exemple: Van arribar tard a l'estació, *\*el que* els va fer perdre el tren. → Van arribar tard a l'estació, cosa que els va fer perdre el tren.

- *Així com* (que serveix per comparar) no equival a *com també* (connector que afegeix informació)
- *Així mateix* (connector que afegeix informació) no equival a *tanmateix* (= no obstant això)

## 6. Com fer la bibliografia

COGNOM, Nom. *Títol*. Ciutat: editorial, any.

[Els cognoms, amb majúscula inicial i, la resta, en versaletes.]

Pel que fa a les referències extretes de pàgines web, cal encapçalar-les en un apartat anomenat *bibliografia web* (*webgrafía* en castellà).

## **7. Material de consulta**

1. DIEC
2. Termcat (especialment útil per a treballs científics i tecnològics)
3. esadir.cat

**Document extret i adaptat de MESTRES, Josep M. *et al.* (1995) *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Barcelona: Eumo / UB / UPF / Associació de Mestres Rosa Sensat, 2000 (2a edició, revisada).**

## 8. Altres qüestions gramaticals i d'estil

### Errors gramaticals

Quan ens posem a escriure, molt sovint pensem en la gramàtica com l'acompanyant incòmoda que posa en una cotilla les mostres idees. Res més lluny de la realitat. La gramàtica és la nostra millor aliada per expressar-nos amb propietat i clarament. Sense ella el pensament divaga, la frase s'encalla i l'escriptor acaba naufragant en el mar de les paraules, arrossegant, de retruc, el pobre lector.

En aquest capítol hem aplegat aquells errors en què més sovint caiem. Aprofita bé la lliçó i notaràs la diferència.

### LA CONCORDANÇA

- a) Errors de concordança entre el verb i el subjecte, sobretot amb els noms col·lectius. Donem en cursiva el mot o mots erronis.

La majoria / la gent *han dit* que no.

(ha)

- b) No correspondència de temps.

Ahir vaig anar al cinema i la pel·lícula *ha resultat ser* molt divertida.

(va resultar ser)

- c) El verb *haver-hi* és impersonal, no té subjecte; per tant, s'utilitza sempre en tercera persona del singular.

*Hi han* moltes cases que necessiten ser reparades.

(Hi ha)

## L'ANACOLUT

Designa una construcció gramatical incoherent en la qual la primera part de la frase no lliga sintàcticament amb la segona.

- a) La concordança no és sintàctica, sinó que està en funció del que pensa en aquell moment qui escriu.

El professor, a més d'explicar la lliçó, *la seva feina hauria de ser assegurar-se que els alumnes ho han entès.*

(hauria d'assegurar-se que els alumnes l'han entès.)

- b) Oracions sense acabar, sovint per acumulació excessiva de proposicions.

Després d'aquella discussió, com que tots estàvem enfadats i ningú es parlava perquè ens havíem insultat, de manera que poc havia faltat per arribar a les mans. Això demostra que no es pot parlar de futbol segons amb qui. (Què va passar després d'aquella discussió?)

- c) Quan en es frases de correlació (ja ... ja; l'un ... l'altre; d'una part ... de l'altra; etcètera) només apareix un dels dos elements.

No solament em va enganyar, *encara se'n va riure.*

(sinó que)

## EL PLEONASME

El pleonasme consisteix a emprar mots de sentit idèntic en una mateixa frase. A vegades se'n fa un ús intencionat per tal de reforçar l'expressió. Per insistir en una idea:

De debò m'ho dius, *que he aprovat?*

Altres cops apareix a causa de la ignorància o la incúria de qui parla o escriu:

Vam estar *parlant* i *xerrant* molta estona.

## L'AMBIGÜITAT

Ens referim a les construccions sintàctiques obscures que fan que la frase es pugui interpretar de més d'una manera. Per desfer l'ambigüitat cal reordenar els elements de l'oració.

Fou recuperada la pintura robada *pels Mossos d'Esquadra*.

(Els Mossos d'Esquadra van recuperar la pintura robada.)

## LA CACOFONIA

So desagradable que resulta de la repetició d'algunes lletres o síl·labes.

La calor de la calefacció provocava sufocació.

(La intensitat de la calefacció era sufocant.)

## TICS D'ESTIL

Són els nexes oracionals que apareixen reiteradament de manera que degeneren en tics o rutines d'expressió. Els podríem comparar a bastons a les rodes que, en lloc d'ajudar-nos a avançar, més aviat ens fan ensopegar.

Els més usuals són: *i, aleshores, així doncs, però, d'altra banda, en definitiva, a més, en efecte...*

## EL GERUNDI

- a) Si s'utilitza en excés, produeix lentitud i dóna a la prosa un aire solemne i arcaic que recorda l'estil administratiu i jurídic.

Hi ha un remei força senzill: substituir els gerundis per temps d'indicatiu.

*Havent* estudiat molt, *havent* fet tots els exercicis i *havent* copiat tot el possible, malgrat tot, vaig suspendre.

(Havia estudiat molt, tenia tots els exercicis fets i fins vaig copiar; malgrat tot, vaig suspendre.)

- b) El gerundi copulatiu (equivalent a la conjunció *i*) és **incorrecte** si expressa un temps posterior al del verb principal.

Va caure del cavall *trencant-se* la cama.

(i es va trencar)

Però és **correcte** en oracions que expressen accions simultànies.

Baixava les escales cantant.

## Qüestions d'estil: brevetat, claredat, precisió i naturalitat

La llengua oral usa un lèxic reduït i recorre sovint als mots de significat general (*cosa, això, allò*, i altres). Aquesta pobresa aparent es resol gràcies al context (ja se sap de què es parla) i a l'ús abundant d'elements no verbals: la gesticulació, la mirada, els canvis d'entonació, etcètera.

En canvi, en la llengua escrita només disposem del text per comunicar-nos, fet que demana un més gran precisió lèxica i una gran claredat en l'exposició de les idees. Si no, construirem un text confús i obscur, o bé extraordinàriament pobre.

Tampoc no hem de caure en l'error d'identificar la llengua escrita amb la llengua literària. Els excessos retòrics entorpeixen la comunicació. Hem de tendir a la senzillesa i a la naturalitat.

| RECOMANABLE                                                                                                         | DESACONSELLABLE                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Brevetat<br>Claredat<br>Precisió i exactitud<br>Senzillesa i naturalitat (sense caure en el llenguatge col·loquial) | Divagacions; frases massa llargues<br>Frases confuses o ambigües<br>Vaguetats; repetició d'idees<br>Floritures; construccions recargolades; expressions grandiloqüents; paraules rebuscades; sintaxi complexa |

Alguns consells:

- Cal rebutjar les **paraules jòquer** (mots amb un significat tan general que serveixen per a tot). Les fem servir quan no se'ns acut la paraula precisa, però val més evitar-les perquè empobreixen el contingut. Les més usals són:

Noms: *cosa, tema, problema, persona, gent, aspecte, fet...*

Verbs: *fer, haver, estar, tenir, posar, dir...*

Adjectius: *bo/dolent, bonic/lleig, interessant/avorrit...*

Pronoms: *això, allò, ho...*

- Cal evitar la **repetició reiterada d'una paraula**. Provoca una sensació de monotonia en el lector i és indicatiu de pobresa lèxica. Cal revisar l'escrit per eliminar paraules repetides i substituir-les per pronoms, sinònims o circumloquis. És recomanable disposar d'un diccionari de sinònims.

Elegir el mot precís no implica usar **paraules poc corrents o rebuscades**, sinó adequades al context (registre, to, tema...). Normalment, cal escollir les formes més senzilles: *finalitzar/acabar; quelcom/alguna cosa; àdhuc/fins i tot; car, puix/ja que, perquè; palès/evident...*

## 9. Revisió de l'esborrany

### 1. COHESIÓ:

- a) Les frases estan ben construïdes?
  - Són excessivament llargues o massa curtes?
  - Hi ha oracions confuses o ambigües?
  - Abunden els incisos i les digressions?
  - Hi ha errors de concordança?
  - Els temps verbals estan ben utilitzats?
  
- b) Has utilitzat bé els mecanismes de cohesió textual?
  - Fas un bon ús dels sinònims i els pronoms?
  - Els nexes entre frases són adequats i variats?
  - S'indiquen amb claredat les relacions temporals, espacials i lògiques entre les diferents parts del text?
  
- c) Has emprat amb correcció els signes de puntuació?
  - Substitució incorrecta del punt per una coma?
  - Ús abusiu de la conjunció i?
  - Incorrecta utilització del punt i a part?
  - Ús de la coma entre el subjecte i el verb o entre el verb i els seus complements?
  - Hi ha altres errors de puntuació?

### 2. COHERÈNCIA:

- a) Has fet una selecció adequada de la informació?
  - Hi ha totes les informacions que el lector necessita saber?
  - Hi ha alguna idea repetida?
  
- b) Has organitzat convenientment les idees?
  - El text es comprèn amb facilitat?
  - L'estructura és adequada al tema i al propòsit del text?

### 3. ADEQUACIÓ:

- a) El registre escollit és apropiat al tema i a la situació comunicativa?
- b) Hi ha alguna paraula o construcció que no s'adeqüi al registre del text?
- c) El tractament interpersonal és apropiat al lector?
- d) T'expresses amb precisió, concisió i naturalitat?

### 4. ORTOGRAFIA:

a) En cas de dubte, consulta el diccionari o els manuals d'ortografia i gramàtica (recorda que tens tots aquest recursos també a Internet).

b) Revisa:

- L'accentuació.
- La morfologia (masculins i femenins, singulars, plurals, terminacions verbals, concordances...).
- El vocalisme (a/e, o/u...).
- El consonantisme (b/v, j/g, tx/ig, b/p, t/d, c/g...).
- Etcètera.

**Extret d'*Aprendre a escriure***